

Kitabu cha Danieli - Nambari Mia Moja Sitini na Tano

Kufunua Msuko wa Kinabii: Kuanzia Aleksanda Mkuu hadi Roma ya Kisasa

Jeff Pippenger

2024-03-29

Sasa tutazingatia historia iliyotokea baada ya kifo cha ghafla cha Aleksanda Mkuu, ambayo inawakilisha mwaka 538 hadi wakati wa mwisho mwaka 1798.

Na atakaposimama, ufalme wake utavunjika, na utagawanywa kuelekea pepo nne za mbingu; wala si kwa wazao wake, wala si sawasawa na utawala aliokuwa ameutawala; kwa maana ufalme wake utang'olewa, na kupewa wengine mbali na hao. Na mfalme wa kusini atakuwa na nguvu; na mmojawapo wa wakuu wake atakuwa na nguvu zaidi kuliko yeye, naye atatawala; na utawala wake utakuwa mkubwa sana. Na mwishoni mwa miaka watajiunganisha pamoja; kwa kuwa binti wa mfalme wa kusini atakuja kwa mfalme wa kaskazini kufanya agano; lakini hatadumisha nguvu za mkono; wala yeye hatasimama, wala mkono wake hautadumu; bali atatolewa, pamoja na wale waliomleta, na yeye aliyemzaa, na yeye aliyemtia nguvu katika nyakati hizi. Lakini kutoka katika tawi la mizizi yake atasimama mmoja mahali pake, atakayekuja pamoja na jeshi, na kuingia katika ngome ya mfalme wa kaskazini, na atapigana nao, naye atashinda; tena atawachukua mateka kwenda Misri, miungu yao, pamoja na wakuu wao, na vyombo vyao vya thamani vya fedha na dhahabu; naye ataishi miaka mingi zaidi kuliko mfalme wa kaskazini. Basi mfalme wa kusini ataingia katika ufalme wake, naye atarudi katika nchi yake. Danieli 11:4-9.

Hatimaye, baada ya ufalme wa Aleksanda Mkuu kuparaganyika, waliopigania udhibiti wa ule ufalme wa zamani waligawanyika kuwa falme kuu mbili. Moja ikidhibiti kusini mwa himaya ya zamani ya Aleksanda na nyingine ikidhibiti kaskazini. Tangu hapo na kuendelea katika simulizi ya kinabii hutambulishwa tu kama mfalme wa kusini na mfalme wa kaskazini. Mara pambano la utawala wa dunia linapofikia hatua ambapo linaonyeshwa tu kati ya mfalme wa kaskazini na wa kusini, alama za falme hizo mbili huendelea katika sura nzima.

Katika aya ya tano, mfalme wa kusini anathibitishwa, naye ana nguvu; lakini mfalme wa kaskazini naye pia ana nguvu, na ufalme wake ni mkubwa zaidi. Kisha katika aya ya sita, mfalme wa kusini anapendekeza muungano na ufalme wa kaskazini. Mkataba wa amani unaimarishwa kwa mfalme wa kusini kumtoa binti yake kwa mfalme wa kaskazini, ili mfalme wa kaskazini aweze kumwoa na kuthibitisha muungano wao kwa kifungo cha kifamilia. Mfalme wa kaskazini alikubali, akamweka kando mke wake, akamwoa binti mfalme kutoka kusini, na muungano ukaanzishwa.

Hatimaye binti mfalme wa kusini anazaa mtoto wa kiume, lakini hatimaye mfalme wa kaskazini anamchosha mke wake mpya, naye anamweka kando, kama alivyokuwa amemtendea mke wake wa kwanza, kisha anamrudisha mke wake wa kwanza; lakini mara tu yule mke wa kwanza wa asili anaporejeshwa, na kupata nafasi, anamwua mfalme wa kaskazini, bibi-arusi wake wa kusini, mtoto

wake, na msafara wake wote wa Kimisri. Kitendo cha yule mke wa asili kumwua binti mfalme wa kusini na mtoto wake kinaighadhabisha familia ya binti huyo wa kusini, na mmoja wa ndugu zake anainua jeshi na kushambulia ufalme wa kaskazini.

Jeshi la kusini linamshinda mfalme wa kaskazini, na yule mke wa kwanza aliyewa mfalme huyo pamoja na mke wake wa kusini na mtoto wake, kisha anatekelezwa hukumu ya kifo. Mwana wa mke wa kwanza, ambaye alikuwa amewekwa kuwa mfalme mtawala wa kaskazini baada ya kifo cha baba yake, anakamatwa na kupelekwa Misri na mfalme wa kusini, pamoja na baadhi ya vitu vya kale vya Kimisri na sanamu vilivyochukuliwa na ufalme wa kaskazini kutoka kwa ufalme wa kusini katika vita vya awali. Akiwa Misri, mfalme wa kaskazini aliyetekwa anaanguka kutoka juu ya farasi na kufa. Uriah Smith anaainisha historia kama ifuatavyo.

'AYA YA 6. Na mwishoni mwa miaka wataungana pamoja; kwa maana binti wa mfalme wa Kusini atakwenda kwa mfalme wa Kaskazini ili kufanya mapatano; lakini hatadumisha nguvu ya mkono; wala yeye hatasimama, wala mkono wake; bali yeye atatolewa, pamoja na hao waliomleta, na yeye aliyemzaa, na yeye aliyemwimarisha katika nyakati hizi.'

Kulikuwa na vita vya mara kwa mara kati ya wafalme wa Misri na Siria. Hasa ndivyo ilivyokuwa kwa Ptolemy Philadelphus, mfalme wa pili wa Misri, na Antiochus Theos, mfalme wa tatu wa Siria. Hatimaye walikubaliana kuweka amani kwa sharti kwamba Antiochus Theos amwache mke wake wa zamani, Laodice, na wanawe wawili, na aoe Berenice, binti wa Ptolemy Philadelphus. Kwa hiyo Ptolemy akamletea Antiochus binti yake, akiambatanisha naye mahari kubwa mno.

'''Lakini hatadumisha nguvu za mkono;'' yaani, ushawishi na mamlaka yake mbele ya Antiochus. Ndivyo ilivyokuwa; kwa muda mfupi baadaye, katika msukumo wa mapenzi, Antiochus akarudisha mkewe wa zamani, Laodice, pamoja na watoto wake, ikulu tena. Kisha unabii unasema, 'Wala yeye [Antiochus] hatasimama, wala mkono wake,' au uzao. Laodice, aliporejeshwa katika kibali na mamlaka, aliogopa kwamba, kwa tabia yake ya kubadilika-badilika, Antiochus angeweza tena kumdhaliisha, na kumrudisha Berenice; na akahitimisha kwamba, isipokuwa kifo chake, hakuna kinga madhubuti dhidi ya uwezekano huo, hivyo alipanga awekewe sumu muda mfupi baadaye. Wala uzao wake na Berenice haukumrithi katika ufalme; kwa kuwa Laodice aliendesha mambo kwa namna ya kuhakikisha kiti cha enzi kinamwendea mwanawe mzaliwa wa kwanza, Seleucus Callinicus.'''

Lakini uovu kama huo usingedumu kwa muda mrefu bila kuadhibiwa, kama unabii unavyoendelea kutabiri, na historia ya baadaye inavyohibitisha.

'AYA YA 7. Lakini kutoka katika tawi la mizizi yake atainuka mmoja katika nafasi yake, atakayekuja na jeshi, naye ataingia katika ngome ya mfalme wa kaskazini, naye atafanya vita dhidi yao, naye atashinda: 8. Naye pia atawachukua mateka kwenda Misri, pamoja na miungu yao, na wakuu wao, na vyombo vyao vya thamani vya fedha na vya dhahabu; naye ataishi miaka mingi zaidi kuliko mfalme wa kaskazini. 9. Basi mfalme wa kusini ataingia katika ufalme wake, naye atarudi katika nchi yake.'

Aliyetoka katika tawi la mzizi uleule pamoja na Berenice alikuwa kaka yake, Ptolemy Euergetes. Mara tu alipochukua nafasi ya baba yake, Ptolemy Philadelphus, katika ufalme wa Misri, ndipo, akiwa na shauku kali ya kulipiza kisasi cha kifo cha dada yake, Berenice, akakusanya jeshi kubwa mno, akavamia eneo la mfalme wa kaskazini, yaani Seleucus Callinicus, ambaye, pamoja na mama yake, Laodice, alitawala huko Siria. Naye akawashinda, hata akaiteka Siria, Kilikia, sehemu za juu ng'ambo ya Mto Frati, na karibu Asia yote. Lakini aliposikia kwamba uasi ulikuwa umeibuka Misri uliomhitaji arejee nyumbani, akaipora ufalme wa Seleucus, akachukua talanta arobaini elfu za fedha na vyombo vya thamani, na sanamu elfu mbili mia tano za miungu. Miongoni mwa hizo kulikuwa na sanamu ambazo hapo awali Cambyses alikuwa ametwaa kutoka Misri na kuzipeleka Uajemi. Wamisri, kwa kuwa walikuwa wamejitoa kabisa katika kuabudu sanamu, walimpa Ptolemy jina la Euergetes, yaani Mfadhili, kama sifa kwa kuwa kwa njia hiyo, baada ya miaka mingi, alikuwa amewarudishia miungu yao iliyokuwa imetekwa.

Hii, kwa mujibu wa Askofu Newton, ni maelezo ya Jerome, yaliyotolewa kutoka kwa wanahistoria wa kale, lakini, anasema, wapo waandishi ambao maandiko yao bado yapo wanaohibitisha mambo kadhaa hayo hayo. Appian anatumulisha kwamba Laodice, baada ya kumuua Antiochus, na baada yake wote wawili Berenice na mtoto wake, Ptolemy, mwana wa Philadelphus, ili kulipiza kisasi mauaji hayo, alivamia Siria, akamuua Laodice, na akaendelea hadi Babeli. Kutoka kwa Polybius tunajifunza kwamba Ptolemy, anayeitwa Euergetes, akiwa amekasirishwa sana na ukatili aliotendewa dada yake, Berenice, aliingia Siria akiwa na jeshi, na akauchukua mji wa Seleucia, ambao ulishikiliwa kwa miaka kadhaa baadaye na vikosi vya ulinzi vya wafalme wa Misri. Hivyo akaingia katika ngome ya mfalme wa kaskazini. Polyenus anahititisha kwamba Ptolemy alijitwalia kuwa mtawala wa nchi yote kutoka Mlima Taurus hadi India, bila vita wala mapigano; lakini kwa makosa anamhusisha baba badala ya mwana. Justin anasisitiza kwamba kama Ptolemy asingerejeshwa Misri na uasi wa ndani, angalimiliki ufalme wote wa Seleucus. Mfalme wa kusini hivyo akaingia katika utawala wa mfalme wa kaskazini, na akarudi katika nchi yake mwenyewe, kama nabii alivyotabiri. Naye pia aliendelea kuishi miaka mingi zaidi kuliko mfalme wa kaskazini; kwa kuwa Seleucus Callinicus alikufa uhamishoni, kwa kuanguka kutoka kwenye farasi wake; na Ptolemy Euergetes aliishi baada yake kwa miaka minne au mitano. Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 250-252.

Sifa ya kinabii ya Roma, na hivyo pia ya mfalme wa kaskazini, ni kwamba ili kuimarishwa kwenye kiti cha enzi, ni lazima vikwazo vitatu vya kijiografia vishindwe. Mfalme wa kwanza wa kaskazini baada ya ufalme wa Alexander kuvunjika alikuwa Seleucus Nicator, ambaye aliwahi kuhudumu kama jemadari wa Ptolemy (mfalme wa kusini) kwa muda mfupi kati ya 316 na 312 KK. Mstari wa tano unalieleza jambo hili unapotamka, “Na mfalme wa kusini atakuwa na nguvu, na mmoja wa wakuu wake; naye atakuwa na nguvu kuliko yeye.” Ptolemy alikuwa mfalme wa kusini, naye alikuwa na jemadari (mmoja wa wakuu wake) aliyepangiwa kuwa na nguvu kuliko Ptolemy, na kifungu cha mwisho cha mstari wa tano kinasema, “na atakuwa na mamlaka; mamlaka yake yatakuwa makuu.” Jemadari wa Ptolemy, Seleucus, ndiye aliyekusudiwa kuwa mfalme wa kwanza wa kaskazini. Lakini ili Seleucus awe mfalme wa kaskazini, alihitaji kujitenga na mfalme wa kusini, na baadaye kushinda maeneo matatu ya kijiografia.

Eneo la kwanza lililotelewa na Seleucus lilikuwa Mashariki mnamo 301 KK. Kisha akateka Magharibi (iliyokuwa imeshikiliwa na mrithi wa Cassander) mnamo 286 KK, na kisha akachukua eneo lake la tatu Kaskazini alipomshinda Lysimachus mnamo 281 KK. Mfalme wa Kaskazini alithibitishwa kwenye kiti cha enzi mnamo 281 KK.

Mkataba wa amani uliokuja kufungwa pamoja na mfalme wa kusini ulitokea mwaka 252 K.K. Miaka sita baadaye, mwaka 246 K.K., Berenice (binti wa kifalme wa kusini), mwanawe, na wote walioandamana naye waliuawa. Mfalme wa kusini kisha alimkamata mwana wa Laodice, Seleucus Callinicus, akamchukua naye hadi Misri, ambako alikufa kwa kuanguka kutoka juu ya farasi. Utawala wa mfalme wa kwanza wa kaskazini ulikuwa kuanzia mwaka 281 K.K. hadi 246 K.K., ambao ni sawa na miaka thelathini na tano.

Mfalme wa kwanza wa kaskazini katika sura ya kumi na moja alishinda vikwazo vitatu vya kijiografia ili kuimarishwa katika kiti cha enzi. Roma ya kipagani pia ilishinda vikwazo vitatu vya kijiografia ili kuimarishwa katika kiti cha enzi [Ona Danieli 8:9], na Roma ya Kipapa ilishinda vikwazo vitatu vya kijiografia ili kuimarishwa katika kiti cha enzi [Ona Danieli 7:20]. Roma ya kisasa pia hushinda vikwazo vitatu vya kijiografia ili kuimarishwa katika kiti cha enzi [Ona Danieli 11:40-43].

Mara tu alipoimarishwa juu ya kiti cha enzi, mfalme wa kwanza wa kaskazini alitawala kwa miaka thelathini na mitano. Mara tu ulipoimarishwa juu ya kiti cha enzi, Rumi ya kipagani ilitawala kwa "wakati" (miaka mia tatu na sitini). Mara tu ulipoimarishwa juu ya kiti cha enzi, Rumi ya kipapa ilitawala kwa "wakati mmoja, nyakati mbili, na nusu wakati" (miaka elfu moja mia mbili na sitini). Mara tu utakapokuwa umeimarishwa juu ya kiti cha enzi, Rumi ya kisasa itatawala kwa miezi arobaini na miwili ya kiishara (pia ikitajwa kuwa "saa moja").

Dada White anafahamisha kwamba "sehemu kubwa ya historia iliyorekodiwa katika sura ya kumi na moja ya Danieli itarudiwa." Kisha ananukuu aya za thelathini na moja hadi thelathini na sita, na kusema, "matukio yanayofanana na yale yaliyoelezewa katika maneno haya yatafanyika." Katika aya hizo, Roma ya Kipapa (chukizo liletalo ukiwa), "inawekwa" juu ya kiti cha enzi mwaka 538, kisha inawatesa watu wa Mungu kwa "siku nyingi" (miaka elfu moja mia mbili na sitini), hadi "ghadhabu imetimizwa" ya kwanza mwaka 1798. Historia ya aya za thelathini na moja hadi thelathini na sita inarudiwa katika aya sita za mwisho za sura ya kumi na moja, lakini historia hiyo pia ilitolewa kwa mfano kikamilifu katika aya za tano hadi tisa.

Kutawazwa kwa Seleucus kuwa mfalme wa kaskazini mnamo 281 KK kunalingana na mwaka 538. Vyote viwili vinaashiria kutawazwa kwa mfalme wa kaskazini mwishoni mwa kushinda vikwazo vitatu vya kijiografia. Kipindi cha utawala wa kipapa kinaelezwa kwa njia kadhaa; siku elfu moja mia mbili na sitini, miezi arobaini na miwili, wakati, nyakati na nusu ya wakati, kipindi, na miaka mitatu na nusu. Utawala wa Seleucus ulidumu kwa miaka thelathini na tano, na sehemu ya kumi, au fungu la kumi, ya thelathini na tano, ni tatu na nusu. Sehemu ya kumi ya miaka thelathini na tano pia inaonyeshwa kama "tatu nukta tano" (3.5) miaka. "Tatu na nusu" ni ishara ya kipindi cha utawala wa kipapa.

Upapa ulipokea jeraha lake la mauti mwaka 1798 wakati mfalme wa kusini, Napoleon Bonaparte (maana ya “mwana mwenye bahati”), alipotuma jenerali wake kumchukua papa mateka. Mwaka mmoja baadaye, 1799, papa alikufa uhamishoni, vivyo hivyo mfalme wa kwanza wa kaskazini, ambaye pia alikuwa amechukuliwa mateka na mfalme wa kusini. Seleucus Callinicus alikufa kwa kuanguka kutoka juu ya farasi wakati akiwa mateka nchini Misri. Papa ndiye aliyepanda juu ya mnyama. Yule mnyama aliwakilisha mfumo wa kisiasa ambao papa alitumia kutekeleza kazi zake za kishetani. Yule mnyama aliuawa mwaka 1798, na papa ambaye alikuwa amempanda na kutawala juu ya mnyama alikufa mwaka mmoja baadaye. Seleucus Callinicus alikufa kwa kuanguka kutoka juu ya farasi (yule mnyama aliyempanda.) Kuchukuliwa mateka kwa upapa mwaka 1798 na 1799 kulionyeshwa kwa mfano kikamilifu na kutekwa kwa mfalme wa kwanza wa kaskazini.

Kilichomletea mfalme wa kaskazini ghadhabu ya mfalme wa kusini kilikuwa kuvunjwa kwa mkataba wa amani, jambo lililoonyeshwa na kuwekwa kando kwa Berenice (bibiarusi wa kusini) na kifo chake kilichofuata mikononi mwa Laodice. Napoleon aliingia mkataba wa amani kati ya Ufaransa ya Mapinduzi na Dola za Kipapa mwaka 1797. Mkataba huo ulipewa jina la mji wa Tolentino huko Ancona, Italia, ambako ulisainiwa. Ulikoma rasmi mnamo Februari 1798 wakati Ufaransa ilipomteka Papa. Sababu iliyofanya mkataba huo ubatilishwe ilikuwa juhudi za Ufaransa za kueneza Mapinduzi yake.

Jenerali Duphot wa Napoleon alikuwa Roma mwaka 1797 kama sehemu ya kikosi cha msafara wa kijeshi cha Ufaransa kilichotumwa na Directory, serikali iliyokuwa ikitawala Ufaransa wakati huo. Lengo la msafara wa Ufaransa kwenda Italia, uliomjumuisa uwepo wa Jenerali Duphot huko Roma, lilikuwa kuunga mkono Jamhuri ya Roma, dola tegemezi iliyodumu kwa muda mfupi iliyoanzishwa na majeshi ya kimapinduzi ya Wafaransa katika Rasi ya Italia. Wafaransa walijihusisha kikamilifu katika kuunga mkono harakati za mapinduzi na kueneza mawazo ya kimapinduzi kote Ulaya katika kipindi hiki. Huko Italia, walitaka kuangusha falme na kuanzisha jamhuri zilizofuata mfano wa Jamhuri ya Ufaransa.

Uwepo wa Duphot na hatua alizochukua mjini Roma vilichochea upinzani kutoka kwa makundi ya kihafidhina, yakiwemo wafuasi wa Dola za Kipapa na wakabaila wa eneo hilo. Mwezi Desemba 1797, wakati wa makabiliano kati ya wanajeshi wa Ufaransa na wafuasi wa Dola za Kipapa, Jenerali Duphot aliuawa kwa mauaji ya kisiasa, na hivyo kukawa na kisingizio kwa Napoleon kumtuma Jenerali Berthier kwenda kumkamata Papa mwaka uliofuata. Mkataba wa amani uliovuunjika kati ya mfalme wa kusini na mfalme wa kaskazini ulihudumu kama motisha katika historia zote mbili kwa mfalme wa kusini kumtia mbaroni mfalme wa kaskazini.

Aya ya nane yasema, “naye atawachukua mateka hadi Misri miungu yao, pamoja na wakuu wao, na vyombo vyao vya thamani vya fedha na vya dhahabu.” Ptolemy aliporudi Misri katika utimilifu wa aya hii, Wamisri walimpa cheo cha “Euergetes” (Mfadhili), kama pongezi kwa kazi yake ya kuzirudisha sanamu zao na vifaa vyao vya kale ambavyo hapo awali walikuwa wamevinyang’anywa na mfalme wa kaskazini. Mwaka 1798, uporaji wa Roma na Wafaransa ulitukia. Wanahistoria wanaandika kwamba katika siku moja tu, magari mia tano yaliyovutwa na farasi, chini ya ulinzi mkali wa kijeshi, yalionekana yakitoka mjini.

Msafara huo ulikuwa na idadi kubwa mno ya sanamu za kale na michoro ya kipindi cha Renaissance ambayo Ufaransa ilikuwa ikijitwalia kulingana na mkataba wa amani wa Tolentino uliovunjwa. Kati ya kazi hizo za sanaa zilikuwepo kundi la Laocoon, Apollo wa Belvedere, Mgalatia Anayekufa, Cupid na Psyche, Ariadne huko Naxos, Venus wa Medici, na sanamu kubwa mno za Tiberi na Nile; mazulia ya ukutani na michoro ya Raphael, ikiwa ni pamoja na Transfiguration, Madonna di Foligno, Madonna della Sedia, Santa Conversazione ya Titian; na kazi nyingine nyingi. Haikuwa mpaka miaka kadhaa baadaye ndipo hazina hizi zilizoibiwa zilipoonyeshwa katika Musee Napoleonian ndani ya Louvre, ambalo lilifunguliwa mwaka wa 1807. Kama vile Ptolemy alivyosifiwa kwa kuzirudisha hazina za Wamisri, ndivyo hazina zilizoletwa kutoka Roma zilivyowekwa katika sehemu ya jumba la makumbusho iliyopewa jina la Napoleon.

Mistari ya tano hadi ya tisa ni sambamba kamilifu na historia inayoanza katika mwaka 538 na kuishia katika 1798 na 1799. Inapatana na mistari ya thelathini na moja hadi thelathini na sita, ambayo inawakilishwa katika mistari sita ya mwisho ya sura, inayoeleza kutiwa nguvu kwa mwisho kwa Rumi ya kisasa inaposhinda viziwi vitatu, na hatimaye kufikia mwisho wake pasipo kuwepo wa kuisaidia. Kisha mistari wa kumi unaishughulikia historia ya 1989.

Lakini wanawe watachochewa, nao watakusanya vikosi vingi vyenye nguvu; na mmoja bila shaka atakuja, atafurika na kupita; kisha atarudi, naye atachochewa, hata kufikia ngome yake. Danieli 11:10.

Kutimizwa kwa kihistoria kwa aya ya kumi kunaifaninisha mwaka 1989, wakati upapa, katika muungano wa siri na Ronald Reagan, "ulifurika" na "kupita katikati ya" Umoja wa Kisovieti, ukiacha tu ngome yake (Urusi), huku Umoja wa Kisovieti (USSR) ukivunjika kufuatia Perestroika.

Na wakati wa mwisho mfalme wa kusini atamshambulia; na mfalme wa kaskazini atakuja kinyume naye kama kisulisuli, akiwa na magari ya vita, na wapanda farasi, na merikebu nyingi; naye ataingia katika nchi nyingi, naye atafurika na kupita. Danieli 11:40.

Historia ya mistari wa kumi inawakilisha kulipiza kisasi dhidi ya ushindi wa mfalme wa kusini juu ya mfalme wa kaskazini mnamo 246 KK, na inaonyesha mfano wa kulipiza kisasi dhidi ya ushindi wa mfalme wa kusini juu ya mfalme wa kaskazini mnamo 1798. Mistari wa arobaini ulianza na wakati wa mwisho mwaka 1798 wakati mfalme wa kusini (Ufaransa wa kiateisti) alipompa mfalme wa kaskazini (mamlaka ya kipapa) jeraha la mauti, na ukatimia kwa kusambaratika kwa Umoja wa Kisovieti katika wakati wa mwisho mwaka 1989. Wakati wa mwisho wa mwaka 1798 unawakilishwa katika mistari wa arobaini kwa kauli, "Na wakati wa mwisho mfalme wa kusini atamsukuma." Nukta pacha (:) inayotenganisha sehemu ya mwisho ya mistari inaashiria "wakati wa mwisho" unaofuata mwaka 1989. "Na mfalme wa kaskazini atamshambulia kama tufani, pamoja na magari ya vita, na wapanda farasi, na meli nyingi; naye ataingia katika nchi, naye atagharikisha na kupita."

Tutaendelea na utafiti huu katika makala ijayo.

Kila taifa lililojitokeza katika uwanja wa historia limeruhusiwa kuchukua nafasi yake duniani, ili kubainika iwapo lingetimiza kusudi la ‘Mwangalizi na Mtakatifu.’ Unabii umefuatilia kuinuka na kuanguka kwa falme kuu za dunia—Babeli, Umedi na Uajemi, Ugiriki, na Roma. Katika kila mojawapo ya hizi, kama ilivyo kwa mataifa yenye nguvu ndogo, historia ilijirudia. Kila moja ilikuwa na kipindi chake cha majaribu, kila moja ilishindwa, utukufu wake ukafifia, nguvu yake ikaondoka, na nafasi yake ikachukuliwa na nyingine. . . .

Kutokana na kuibuka na kuanguka kwa mataifa kama kunavyoonyeshwa wazi katika kurasa za Maandiko Matakatiifu, wanahitaji kujifunza jinsi utukufu wa nje tu wa kidunia ulivyo hauna thamani. Babeli, pamoja na nguvu zake zote na fahari yake, ambayo dunia yetu haijapata kuuona tena mfano wake,—nguvu na fahari ambazo kwa watu wa siku zile zilionekana imara na za kudumu,—imetoweka kabisa! Kama 'ua la majani,' imeangamia. Ndivyo huangamia vyote visivyomfanya Mungu kuwa msingi wake. Ni kile tu kilichoambatanishwa na kusudi Lake na kinachoonyesha tabia Yake ndicho kinaweza kudumu. Kanuni Zake ndizo vitu pekee thabiti ambavyo dunia yetu inayajua. *Education*, 177, 184.